

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС
обов'язкового освітнього компонента
Кваліфікаційна робота

підготовки _____ бакалавра
(назва освітнього рівня)
спеціальності _____ 106 Географія
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми _____ Географія
(назва освітньо-професійної програми)

Силабус обов'язкового освітнього компонента „Кваліфікаційна робота”
підготовки магістра галузі знань 10 Природничі науки спеціальності 106
Географія за освітньою програмою Географія.

Розробник: Павловська Т. С., к.г.н., доц. кафедри фізичної географії

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Міщенко О. В.

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної
географії**

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Бесюк О. В.

І. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА „КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА”

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 106 Географія Освітньо-професійна програма: Географія	Обов’язковий
Загальна кількість годин – 60 Кількість кредитів – 2		Рік підготовки – 4
		Семестр – 8
	Самостійна робота – 56 год.	
	Консультації – 4 год.	
Мова навчання	Бакалавр	Форма контролю: публічний захист
		Українська

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач: викладачі кафедри фізичної географії; викладачі кафедри економічної та соціальної географії.

Електронна пошта: cult_land@ukr.net; geosocial@vnu.edu.ua

Адреса реалізації освітнього компонента: вул. Потапова, 9, корпус С ВНУ імені Лесі Українки

Електронний розклад: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація

Кваліфікаційна робота (далі КР) – це кваліфікаційне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання у закладі вищої освіти і є одним із видів державної атестації студентів. Атестація здійснюється Екзаменаційною комісією (далі – ЕК) відкрито у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи відповідно до Положення про державну екзаменаційну комісію щодо атестації осіб, які здобувають перший (бакалаврський) та другий (магістерський) рівні освіти (https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/Положення-про-ДЕК_Ред.pdf) згідно з визначеними навчальним планом термінами за графіком роботи, затвердженим відповідно до цього Положення.

Кваліфікаційна робота дає можливість виявити рівень наукової підготовки студента з означеного фаху. Виконання КР та її захист перед ЕК є перевіркою підготовки фахівця до самостійної діяльності з обраних спеціальності та освітньо-професійної програми, його здібностей самостійно аналізувати стан проблем у певній галузі знань, розробляти необхідні пропозиції. Виконання КР повинне ґрунтуватися на фондових матеріалах

установ та організацій за місцем проходження виробничої чи переддипломної практик.

Кваліфікаційна робота – самостійно виконана робота студента, яка свідчить про його вміння працювати з літературою, узагальнювати та аналізувати фактичний матеріал, користуватися загальнонауковими й спеціальними методами, комп'ютерними інформаційними технологіями, застосовувати теоретичні знання й практичні навички, отримані під час оволодіння відповідною освітньо-професійною програмою; має елементи наукового дослідження. Під час виконання КР студент вчиться суворо дотримуватися логічної послідовності викладення матеріалу, практично використовувати набуті знання, аналізувати теоретичні положення, обґрунтовувати висновки та рекомендації. З одного боку, ця робота має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним свідченням фахової підготовки бакалавра (відображає ступінь та якість систематизації, закріплення теоретичних і практичних знань студента та їхню масштабність), а з іншого – вона є самостійним оригінальним науковим дослідженням студента, яке може (і повинне) становити практичний інтерес для відповідних установ, організацій або підприємств. Цінність КР посилюється її творчим характером й авторським баченням досліджуваної проблеми та шляхів її розв'язання.

У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути розміщена в електронному фонді університету, відповідно до вимог Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки (<https://ra.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/03/Polozhennya-pro-systemu-zapobigannya-ta-vyyavlenyaakademichnogo-plagiatu.pdf>).

Пререквізити освітнього компонента

Опанування освітнього компонента пов'язується із системою знань студентів, сформованих при вивченні ними освітніх компонентів з природничої, економічної та соціальної географії.

Мета і завдання освітнього компонента

Метою КР бакалавра є систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних знань, а також виявлення рівня професійно-психологічної готовності молодого спеціаліста щодо практичної діяльності при постановці та вирішенні конкретних задач на основі самостійного прийняття рішень, використання нормативних документів, матеріалів і методів досліджень, експериментування і практичного втілення наукових принципів при вирішенні проблем і питань, що розглядаються у кваліфікаційній роботі.

Виконання КР передбачає виконання таких завдань:

- систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань студентів за обраною спеціальністю, отриманих під час лекційних, практичних, семінарських занять у закладі вищої освіти (далі – ЗВО);
- розвиток навичок самостійної науково-дослідницької роботи й оволодіння конкретними методиками для збору емпіричного матеріалу;
- використання теоретичних джерел, уміння критично їх оцінювати,

узагальнювати;

- застосування практичного досвіду, вироблення вмінь якісно опрацьовувати вихідні дані;
- поглиблене вивчення певної проблеми;
- набуття досвіду з формулювання нових висновків, розробки практичних рекомендацій;
- вироблення вмінь аргументованого, стислого, доступного й легкого для сприйняття викладу матеріалів роботи;
- вміння якісно оформляти роботу;
- набуття досвіду з прилюдного захисту результатів роботи.

Програмні результати кваліфікаційної роботи

Згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної програми студенти повинні **знати, розуміти і вміти** використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (ПРН1); знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ (ПРН2); пояснювати особливості організації географічного простору (ПРН 3); аналізувати географічний потенціал території (ПРН 4); збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук (ПРН 5); визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових (ПРН 7); застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер (ПРН 8); аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (ПРН 9); знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні (ПРН 10); знати та вміти застосовувати на практиці методичний інструментарій географічної науки (12).

Програмні компетентності кваліфікаційної роботи

До кінця навчання студенти набудуть такі **загальні компетентності**: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2); збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук (ПРН 5); здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК 6); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 7); здатність працювати автономно (ЗК 9); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 12); **фахові компетентності**: здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів (ФК 1); здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства (ФК 2); здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у

польових і лабораторних умовах (ФК 3); здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки (ФК 4); здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (ФК 5); здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання (ФК 6); знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації (ФК 7); самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати (ФК 8); здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності (ФК 9); здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси (ФК 10); здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах (ФК 11); здатність проводити регіональні дослідження (ФК 12).

IV. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЕТАПИ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання кваліфікаційної роботи поділяється на такі етапи:

1. Обрання та формулювання теми, затвердження наукового керівника.
2. Складання індивідуального календарного плану роботи.
3. Пошук джерел інформації за темою, їх аналіз, складання бібліографії.
4. Підготовка першого варіанта теоретичної частини:
 - а) обґрунтування актуальності обраної теми;
 - б) постановка мети й конкретних завдань дослідження;
 - в) визначення об'єкта й предмета дослідження;
 - г) вибір методів (методик) проведення дослідження.
5. Збір фактичного матеріалу під час виробничої і/чи переддипломної практик, первинна систематизація накопиченого матеріалу.
6. Аналіз та інтерпретація вихідних даних і нових самостійно отриманих автором результатів дослідження.
7. Узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.
8. Підготовка публікації (публікацій) із тематики дослідження.
9. Технічне оформлення тексту роботи та подання її науковому керівнику.
10. Доопрацювання тексту роботи з урахуванням зауважень керівника.
11. Подання остаточного варіанта роботи рецензентові.
12. Підготовка до захисту (написання доповіді, створення медіа-презентації роботи, отримання відгуку керівника та рецензії на КР від кваліфікованого спеціаліста відповідного профілю, як правило, з іншої організації або установи).
13. Проведення попереднього захисту на кафедрі, отримання рекомендації випускової кафедри про допуск до захисту, подання роботи до Екзаменаційної комісії.

V. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Зміст кваліфікаційного дослідження повинен відповідати стандартам вищої освіти за обраною спеціальністю. Робота має бути актуальною, відображати як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання з обґрунтуванням правомірності їх використання в кожному конкретному випадку; містити новий матеріал, що включає опис досліджуваних фактів, явищ і закономірностей або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій чи в зовсім іншому аспекті; уміщувати вагомі й переконливі докази на користь обраної концепції, передбачати елементи наукової полеміки; характеризуватись аргументованістю суджень і точністю наведених даних; відображати практичне значення одержаних результатів, їх апробацію та впровадження у сферу практичної діяльності.

Орієнтуючись на читачів із високою професійною підготовкою, автор повинен уключати у свій текст увесь знаковий апарат (таблиці, формули, символи, діаграми, схеми, картосхеми, графіки тощо), тобто все те, що складає мову науки.

Для КР рекомендований обсяг – 50–80 друкованих сторінок. До загального обсягу роботи не входять список використаних джерел, додатки, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки в основній частині роботи.

У процесі написання КР студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

КР потрібно прошити у твердій обкладинці. Вона повинна містити:

- титульний аркуш;
- анотацію (українською (1000–1500 знаків з пробілами) та англійською (1000–1500 знаків з пробілами) мовами);
- зміст;
- список умовних скорочень (за потреби);
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Бібліографічний опис джерел та літератури складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної або видавничої справи (Інформація та документація. Бібліографічне посилання: Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysuvidpovidno-do-dstu-83022015/>). Якщо список містить посилання на літературу та джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані латиницею (за абеткою), а потім кирилицею.

VI. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

КР друкують на аркушах білого паперу формату А4 (210×297 мм). Таблиці та ілюстрації можна подавати на аркушах формату А3, відповідно згорнутих до формату А4.

Основними технічними вимогами до тексту є:

- шрифт: Times New Roman;
- розмір шрифту: 14 (12 – у таблицях);
- міжрядковий інтервал: 1,5 (1,0 – у таблицях);
- поля: ліве – 30 мм, верхнє, нижнє – 20 мм, праве – 10 мм;
- абзацний відступ: 1,25 мм.

У тексті потрібно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення впродовж усього документа.

Усі сторінки підлягають суцільній нумерації. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який уключають до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки не ставлять. Наступні сторінки, на яких викладена анотація і зміст роботи, теж враховують до загальної нумерації, але номери сторінок не ставлять. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Помилки, описки та графічні неточності дозволено виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою й нанесенням на тому ж місці виправленого тексту (графіки) від руки. Виправлення повинне бути відповідного кольору. Допускається не більше двох виправлень на одній сторінці.

Роботу подають до захисту в переплетеному вигляді.

КР виконують українською мовою, дотримуючись норм чинного українського правопису, використовуючи стиль наукового мовлення.

Текст КР повинен бути стислий, точний і логічно викладений. Слід користуватись усталеною лексикою, наявною в академічних словниках, дотримуватись прийнятої наукової термінології, умовних символів та скорочень, уникати діалектизмів, засобів художньої літератури, новітніх іншомовних запозичень тощо.

Детальне роз'яснення вимог до написання й оформлення ВКР міститься в навчально-методичній розробці:

Фесюк В. О., Павловська Т. С. Методичні рекомендації до написання й оформлення бакалаврських робіт зі спеціальностей 106 Географія (освітньо-професійна програма: Географія), 103 Науки про Землю (освітньо-професійна програма: Гідрологія): навч.-метод. вид. для студентів геогр. ф-ту. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 80 с. URL:

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18787/1/Фесюк_Павловська_друк.pdf

VII. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

Не пізніше ніж за місяць до захисту студент подає на відповідну кафедру для реєстрації:

- виконану випускню кваліфікаційну роботу (проєкт) разом з анотацією українською та англійською мовами (кожна обсягом 1900–2000 знаків з пробілами), ключовими словами /словосполученнями;
- письмову рецензію на ВКР з рекомендованою оцінкою;
- інші супровідні документи (письмову заяву на ім'я декана факультету про затвердження теми ВКР та призначення наукового керівника, завдання на ВКР студенту, подання голові Екзаменаційної комісії щодо захисту ВКР та довідка про успішність студента, висновок керівника ВКР й висновок кафедри про ВКР, заяву-засвідчення автора кваліфікаційної роботи).

VIII. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Атестація студента здійснюється Екзаменаційною (кваліфікаційною) комісією після завершення навчання на певному рівні вищої освіти з метою встановлення фактичної відповідності рівня вищої освіти вимогам освітньої кваліфікації. До захисту випускних кваліфікаційних робіт допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану (не мають академічної заборгованості). Процедура захисту включає:

- вступне слово
- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення відгуку керівника або його виступ;
- відповіді студента на запитання членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Вступне слово необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях і в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження. У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження керівника. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10...15 хвилин.

Під час захисту випускної кваліфікаційної роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також у виступах на захисті. Захист роботи фіксується в протоколі ЕК.

Оцінювання результатів захисту ВКР здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку:

- 90–100 балів (A) – відмінно – відмінне виконання з незначними помилками;
- 82–89 балів (B) – дуже добре – вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
- 75–81 балів (C) – добре – в цілому змістова робота зі значними помилками;
- 67–74 балів (D) – задовільно – непослідовно викладений матеріал зі значними недоліками;
- 60–67 балів (E) – достатньо – виконання відповідає мінімальним критеріям;
- менше 60 балів (FX) – незадовільно.

Будь-яка допомога студенту під час захисту ним кваліфікаційної роботи категорично забороняється як прояв академічної недоброчесності. Оцінка з роботи виставляється на закритому засіданні ЕК і оголошується у цей же день, після оформлення протоколів головою комісії, студенту і всім присутнім на відкритому засіданні. Апеляційна заява студента про його незгоду із виставленою йому державною екзаменаційною комісією оцінкою за захист кваліфікаційної роботи може бути подана студентом тільки в день іспиту у письмовій формі на ім'я голови екзаменаційної комісії.

Студенту, який захистив випускну кваліфікаційну роботу відповідно до вимог освітньої програми, рішенням Екзаменаційної комісії присвоюється відповідно освітній рівень (кваліфікація), видається документ про освіту (кваліфікацію).

Студент, який на захисті роботи отримав незадовільну оцінку, відраховується з вищого навчального закладу і йому видається академічна довідка.

Коли захист роботи визнається незадовільним, Екзаменаційна комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

Студент, який не захистив випускну кваліфікаційну роботу, допускається до повторного захисту роботи протягом трьох років після закінчення закладу вищої освіти.

Студентам, які не захищали випускну кваліфікаційну роботу з поважної причини (документально підтвердженої ректором), може бути продовжений строк навчання до наступного терміну роботи ЕК, але не більше одного року.

IX. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету/ Міжнарод. благод. Фонд „Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 30.11.2020).

2. Василюшин Д. В., Василюшин О. М. Технологія набору та верстки: навч. посіб./за ред. О. В. Мельникова. Вид. 2-ге. Львів: Укр. акад. друкарства, 2011. 272 с.

3. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: ДП „УкрНДНЦ” 2016. 20 с. (Інформація та документація).

4. Дурняк Б. В., Ткаченко В. П., Чеботарьова І. Б. Стандарти в поліграфії та видавничій справі: довідник. Львів: Вид-во Укр. акад. друкарства, 2011. 320 с.

5. Клименюк О. В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: автор. підруч. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. 398 с.

6. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: автор. підруч. Київ; Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. 308 с.

7. Мазур О. В., Подвойська О. В., Радецька С. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. філол. спец. Вінниця: Нова кн., 2013. 120 с.

8. Наукове дослідження. Мета і завдання дослідження. *Наука в Україні*. URL: <http://scientist.org.ua/meta-i-zavdannya-doslidzhennya.html> (дата звернення 10.10.2020).

9. Положення про випускні кваліфікаційні роботи (проєкти). URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/22_ПОЛОЖЕННЯ_про_випуск_роботиРед_1_ред-1.pdf

10. Положення про державну екзаменаційну комісію щодо атестації осіб, які здобувають перший (бакалаврський) та другий (магістерський) рівні освіти. URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Положення-про-ДЕК_Ред.pdf

11. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ ім. Лесі Українки. URL: <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

12. Приклади оформлення бібліографічного опису відповідно до ДСТУ 8302:2015. URL: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/> (дата звернення 30.11.2020).

13. Складання списку літератури в навчальних виданнях: посіб. для наук.-пед. працівників / В. О. Салов, О. Н. Нефедова, О. Н. Ільченко та ін.; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. Дніпропетровськ: НГУ, 2013. 39 с.

14. Складання та оновлення карт. URL: <http://www.geoguide.com.ua> (дата звернення 30.11.2020).

15. Фесюк В. О., Павловська Т. С. Методичні рекомендації до написання й оформлення бакалаврських робіт зі спеціальностей 106 Географія (освітньо-професійна програма: Географія), 103 Науки про Землю (освітньо-професійна програма: Гідрологія): навч.-метод. вид. для студентів геогр. ф-ту. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 80 с.